



Parc del Montnegre i el Corredor

Fogars de la Selva

Ubicació

Lloc/Adreça: Plaça de l'Església, 13, 2on - 08471 Vallgorguina
Emplaçament
Alçada: 285

Coordenades:

Latitud: 41.69613
Longitud: 2.59024
UTM Est (X): 465904
UTM Nord (Y): 4616120

Classificació

Número de fitxa 08082 - 174
Àmbit: Patrimoni natural
Tipologia Zona d'interès
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: Xarxa natura 2000
Europea – Atributs inspire: Natura 2000
Observacions protecció: Xarxa natura 2000 - Llei 12/85 d'Espais Naturals
Decret 328/1992 de 14 de desembre, d'aprovació del PEIN. DOGC 1714 d'1 de març de 1993.
Nivell 4 del Catàleg de Béns Protegits.
Data aprovació: dl., 01/03/1993 - 12:00
Accés Fàcil
Ús actual: Científic/Lúdic/Cultural
Titularitat Privada accessible
Titular: Gestió: Diputació de Barcelona. Servei de Parcs Naturals. Comte d'Urgell, 187. 08036 BARCELONA.
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart

Descripció

El Parc del Montnegre i el Corredor és un espai amb un gran interès paisatgístic, biològic i cultural, que a més de Fogars de la Selva, està integrat pels municipis de Tordera, Sant Iscle de Vallalta, Sant Cebrià de Vallalta, Pineda de Mar, Palafolls, Mataró, Dosrius, Arenys de Munt, Vilalba Sasserra, Vallgorguina, Llinars del Vallès i Sant Celoni. Està integrat pels massissos del Montnegre i el Corredor, dues unitats de relleu ben definides que se situen en paral·lel a la costa, constituint una barrera natural entre la plana litoral del Maresme i la depressió del Vallès i la Selva. A més, les rieres de Vallgorguina i d'Arenys determinen la partió entre els dos massissos, que tenen els seus punts culminants al santuari del Corredor, amb 657 m. d'altitud, al Turó Gros, de 773 m i al Turó d'en Vives, de 759 m. La Mediterrània i la depressió vallesana el limiten longitudinalment, mentre que la riera d'Argentona i la Tordera ho fan transversalment.

El clima és del tipus subhumit, amb variacions notables que mostren dues zones climàtiques força diferenciades: les terres de l'interior orientades cap al Vallès són més fredes i humides, amb un caràcter més del tipus continental. En canvi, els vessants orientats cap a marina, són més secs i les temperatures són més suaus. La meteorologia influeix doncs en el substrat geològic.

Els dos massissos estan bàsicament formats per un cos granític travessat per roques subvolcàniques o filonianes, que són un tipus de roca magmàtica que s'ha refredat a l'interior de la roca terrestre. A la part alta del massís del Montnegre, hi destaca una taca de material metamòrfic més resistent a l'erosió que donen un caràcter més abrupte. Una part del terme de Fogars de la Selva presenta les característiques geològiques que fan d'aquest parc un indret d'especial interès. Es tracta concretament de la zona més oriental del municipi, que amb un caràcter més abrupte, comprèn el vessant de llevant de la Serra del Solà d'en Forn, amb el turó del Vicari de 223 m, el coll de Can Rodon, el Puig Castellar, de 254 m, el turó dels castanyers, de 377 m, el puig de l'Estrell, de 456 m, Collet de la Mina d'Or, Pi de les onze, Puig Pelat de 267 m, Montgròs, de 391 metres amb part de la Serra de l'Esquirol. Destaca la vall de Ramió regada per la riera que porta el mateix nom i que desemboca a la Tordera.

El clima mediterrani subhumit presenta variacions rellevants, que en el cas d'aquesta zona protegida, orientada majoritàriament cap el Vallès, és més freda i humida, amb un caràcter lleugerament continental. La xarxa de drenatge pertany al sistema de la conca de la Tordera, on les rieres, com la de Ramió tot i que acostumen a portar aigua, són de règim majoritàriament estacional. Els torrents que hi conflueixen, tot i que són molt humits, acostumen a portar aigua en superfície en temps de pluges. El curs principal d'aigua en el municipi de Fogars de la Selva és la Tordera, que recull les aigües de rieres importants situades al vessant hidrogràfic vallesà del Montnegre, com són les de Vallgorguina, Olzinelles, Montnegre, Fuirosos i Ramió. A la part més baixa de la Riera de Ramió, a banda i banda, hi ha varies zones situades topogràficament més baix que el riu Tordera, de manera, que en èpoques de cabal abundant i de rierades, el nivell freàtic topa amb la superfície i provoca que els prats i camps sembrats prop de la ribera s'inundin. Aquestes àrees inundades es drenen a través de canals artificials de desguàs per tal de minimitzar els efectes de les inundacions.

En aquest context geològic i hidrològic allí on l'elevat estat de meteorització dels granitoides ha originat el sauló, els sòls són profunds i joves; s'hi desenvolupen per tant els boscos de pi i alzina i surera, aquestes dues espècies afavorides per l'interès econòmic associat a la indústria del suro i de la llenya. A les obagues i fons de les valls, barrancs, torrents, amb o sense circulació d'aigua, predominen petites àrees de caràcter centreeuropeu o atlàntic amb avellanedes o avellanoses i rouredes. En les cotes baixes de la vall de Ramió per exemple, l'avellanosa pot presentar una certa alteració per espècies exòtiques, bardissa, plantacions. I en

alguns indrets de la vall de Ramió es detecta la presència del roure de fulla gran.

Molts d'aquests boscos estan abandonats però amaguen la presència d'antigues feixes de cultiu de vinya, olivera i avellaners. El sauló es concentra en els arenys, zones més muntanyenques, valls i planes. Per sobre s'hi localitza una capa de matèria orgànica, sovint fina. I en algunes de les àrees de geomorfologia més estables com en la zona de Can Mainou, Can Molera, es donen processos d'il·luviació d'argiles. En canvi, en les desembocadures de les rieres com la de Ramió, s'hi observen materials transportats, molt sorrencs, amb un baix contingut en matèria orgànica, que correspon a la major part de les superfícies de conreu, sovint aprofitat per a l'explotació silvícola.

Aquest paisatge ha modelat la presència de l'home des de temps antics. N'és un bon exemple la vall de Ramió amb l'establiment de l'església de Sant Andreu de Ramió i de diversos masos importants situats a recer de les inundacions provocades per la riera, però alhora amb punts d'aigua importants per la supervivència, que durant segles han sabut explotar tots els recursos que la Natura els oferia: aprofitament de l'alzina per a l'obtenció de llenya i també de carbó o carbonet, castanyer per a botes que ha desaparegut, suro, glans, pinyes, terres on plantar arbres per a l'obtenció de fusta i paper, terres de secà per a les lleguminoses i prats on obtenir l'aliment necessari per a criar uns quants caps de ramaderia. Això no obstant, s'hi ha observat un procés de recessió importantíssim que està fent desaparèixer l'activitat agrícola que sembla aguantar amb les plantacions de ribera com els pollancre i plàtans i les reforestacions de pi insignis i pinastre, que semblen mantenir-se i fins i tot en algun indret, en expansió. Els masos ja no actuen com a centre agrícola. La funció per a la qual foren construïts ha canviat; alguns es reconverteixen i es destinen a d'altres activitats i d'altres es recuperen com a primeres o segones residències, desvinculant-se de l'activitat agrària, o han estat reconvertits per a cobrir la creixent demanda de serveis turístics i de lleure, cases de colònies i restaurants. Una activitat complementària a l'activitat agrícola és l'apicultura que des de fa uns anys es veu amenaçada per la presència de la vespa asiàtica, de la qual s'han localitzat diversos ruscus ens els cursos de rieres i torrents.

La combinació de tots aquests elements i ha afavorit la prosperitat de la fauna forestal i de zones humides. Destaca el senglar, perfectament adaptat. En aquest sector del municipi prospera sense massa entrebancs, però l'augment desmesurat fa que baixi cap els conreus, malmetent tot el que troba al davant. El seu depredador natural, el llop, ja fa molts anys que fou exterminat, i per tant, només es factible la seva caça en èpoques molt determinades; la presència de l'autopista i les creixents les urbanitzacions han reduït els passos naturals. El segueix el cabirol introduït novament fa més de vint anys. Altres espècies presents són la geneta, la rata cellarda, el gorjablanc, el gat mesquer, la fagina, el toixó i la mostela a més de ratpenats, ocells com, el picot verd, el gaig, mallerengues, rossinyol, amb rapinyaries com l'aligot i l'àliga marcenca. A més, aquest espai se situa, dins del parc, en una de les principals rutes migratòries d'ocells de la Mediterrània occidental. Els ambients humits de la riera de Ramió i els diferents torrents són un hàbitat especialment pròsper, amb una gran varietat d'invertebrats i amfibis. Precisament en l'estudi efectuat entre el 2015 i 2020, es va localitzar una zona de vegetació amfíbia de pradells d'Isoetes (Isoeto-Nanojuncetea), situada en sots sorrencs temporalment inundats, de terra baixa com és a la zona del Montgrós, a la vall de Ramió, que es considerava extingida al Parc pocs anys enrere i considerada d'interès prioritari. Una altra comunitat escadussera al Parc cartografiada a la mateixa vall de Ramió es la de les landes de gòdua (*Sarothamnus scoparius*), acidòfiles i mesòfiles, de la muntanya mitjana plujosa i terra baixa. S'acostuma a trobar en plantacions abandonades, marges de camins, boscos tallats i sobretot barrejada amb bardissa i vegetació herbàcia. Destaca també els falgars principalment localitzada a les vores de fondals i cursos d'aigua com per exemple el torrent de Can Masó. Les condicions prou humides permeten que arribi a formar colònies relativament grans. La recessió dels usos tradicionals com l'aprofitament per a jaç pel bestiar n'ha afavorit probablement la seva expansió. La bardissa d'esbarzer (*Rubus ulmifolius*) és una de les que recobreix més superfície; se la troba en forma de rodals, sobretot present en marges de camins i en els fons de la vall on s'ha eliminat l'estrat arbori.

Per damunt de la Rectoria i de Can Forn, en una antiga pedrera de la Vall de Ramió s'ha localitzat un hàbitat de *Populus sp.pl.* Són arbres relativament joves, procedents de rebrot o de colonització.

En el curs mitjà del torrent de Can Masó, es localitza una bosquina dominada per l'aladern de fulla ampla (*Phyllirea media*), mentre que a les vores de la Riera de Ramió i afluents, s'han pogut detectar algunes pollades degut a la presència de planes fluvials (*Populus spp.*). Però també, degut a l'alteració de l'home en el bosc de ribera, hi ha sectors de la riera de Ramió, sobretot cap a la zona baixa de la riera, on el bosc autòcton ha estat substituït per formacions naturalitzades de *Robinia pseudoacacia*.

Les pedredres, tot i que estan abandonades, es troben parcialment naturalitzades però són presents al municipi a la riera de Ramió, amb l'aiguabarreig amb el torrent de l'Home Mort, encara que una de les més importants i singulars des del punt de vista geològic és la pedrera extractiva de basalt, que continua activa, situada al turó de Sant Corneli.

Observacions:

Des de principis del segle XX el bosc no para de créixer en detriment de les terres de conreu i els masos que progressivament s'han anat abandonant o han minvat considerablement l'activitat agrícola. Només a la vall es manté una reduïda proporció d'espais oberts com els camps, erms, pastures i prats naturals, que a més, tenen un gran valor ecològic.

L'espai protegit coincideix amb l'espai protegit per la Xarxa europea Natura 2000, l'objectiu de la qual és fer compatible la protecció de les espècies i els hàbitats naturals i semi naturals amb l'activitat humana que s'hi desenvolupa. A Catalunya, la llei 12/2006 d'espais naturals determina que tots els espais de la xarxa Natura 2000 (ZEC i ZEPA) s'inclouen automàticament al PEIN en el moment de la seva declaració.

El municipi de Fogars de la Selva disposa d'un punt d'informació del parc ubicat a septentrió del Parc del Montnegre i el Corredor, al Museu de la Pagesia. Ofereix informació del parc, itineraris senyalitzats i activitats diverses.

Història

El Parc del Montnegre i el Corredor fou creat l'any 1989 (DOCG núm. 1.300 d'1 de juny de 1990). L'any 1992 fou inclòs en el Pla d'Espais d'Interès Natural (DOGC núm. 1.714 d'1 de març de 1993) i posteriorment inclòs segons la Directiva Europea a la xarxa Natura 2000 (DOGC núm. 4735 de 6 d'octubre de 2006). Des de 2017, Fogars de la Selva és un dels municipis interessats en ampliar i/o modificar l'àmbit de l'espai d'interès natural (EIN).

L'any 2009 es creà una base de dades referent a les localitats de flora d'interès de conservació especial, que ha estat actualitzada periòdicament a partir de les prospeccions i el treball de camp.

Entre els anys 2015 i 2020 es realitzà un aixecament cartogràfic a escala 1:10.000 dels hàbitats CORINE i dels hàbitats d'interès comunitari (HIC) del parc, incloent-hi l'àrea proposada per a l'ampliació del Parc a partir del nou Pla Especial, amb un total de 17.457,52 ha. El resultat fou l'establiment de 17 hàbitats d'interès comunitari (HIC), 10 a la cobertura de polígons i 7 a la de punts; d'aquests 17, tres són prioritaris.

Bibliografia

AA.VV. (2009). Rutes de patrimoni arquitectònic. Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona. Barcelona.

AA.VV. (2008). Rutes de flora i fauna. Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona. Barcelona.

ALZINA i BILBENY, Pere. Catàleg de vertebrats del Parc del Montnegre i el Corredor.

AJUNTAMENT DE FOGARS DE LA SELVA (2012). Catàleg de Béns Protegits; dins *Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Fogars de la Selva*.

AJUNTAMENT DE FOGARS DE LA SELVA (2012). Catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable; dins *Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Fogars de la Selva*.

CARRERAS, Jordi; FERRÉ, Albert (2011). Cartografia digital dels Hàbitats CORINE elementals i dels Hàbitats d'Interès Comunitari dels Parcs Naturals gestionats per la Generalitat de Catalunya, a escala detallada (1:10.000). Document metodològic del Projecte. Diputació de Barcelona.

CARRERAS, Jordi; FERRÉ, Albert; VIGO, J. (2015). Manual dels hàbitats de Catalunya. 2a edició. 8 volums. Departament de Medi Ambient i Habitatge. Generalitat de Catalunya.

FUGAROLAS i MASÓ, Jaume i VILÀ i CAMPS, Josep (2007). *Fogars de La selva, temps ha*. Fogars de La Selva: Edició dels autors.

GUARDIOLA, Moisès; JOVER, M.; GUTIÉRREZ, Cèsar (2007). Compendi d'addicions a la flora de la serralada litoral catalana (porció compresa entre els rius Besòs i Tordera), de Pere Montserrat. L'Atzavara, 15:147-164. Museu de Mataró.

GUTIÉRREZ, Cèsar; CARRERAS, Jordi; FERRÉ, Albert (2020). Cartografia digital dels hàbitats CORINE i dels hàbitats d'interès comunitari del parc del Montnegre i el Corredor. Diputació de Barcelona – Universitat de Barcelona.

GUTIÉRREZ I PEREARNAU, C. (2003). Aplicació del pla de conservació de la flora vascular al Parc del Montnegre i el Corredor. IV Trobada d'Estudiosos del Montnegre i el Corredor, pp. 61-65. Parc del Montnegre i el Corredor. Diputació de Barcelona.

GUTIÉRREZ I PEREARNAU, C. (2009). Memòria de la digitalització de la cartografia de la flora vascular del pla de conservació del parc. Parc del Montnegre i el Corredor. Diputació de Barcelona.

IGME. (1983). MAPA GEOLÓGICO DE España. 1/50.000. Blanes. 365. Ministerio de Industria y Energía. Servicio de publicaciones. Madrid.

LUNA, Gonçal (2005). Guia del parc del Montnegre i el Corredor; Col·lecció Guies dels parcs, núm. 4. Diputació de Barcelona.

MINUARTIA, estudis ambientals (2001). Estudi de base per a la revisió del Pla Especial del Parc Natural del Montnegre i el Corredor. Medi físic i fauna.

Enllaços d'interès:

[ALZINA i BILBENY, Pere. Catàleg de vertebrats del Parc del Montnegre i el Corredor...](#)

[Web del Parc del Montnegre i el Corredor. Parcs de Catalunya. Xarxa de Parcs Na...](#)

[Accés al mapa del Parc del Montnegre i el Corredor](#)



